

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÖLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI
VÄLJAANDJA EESTI PÖLLUMEESTE KESKSELTS

Toimetaja dr. agr. AUG. MILJAN

Vastutav toimetaja ELMAR JUST

I aastakäik

Talinnas,
Juuli 1933

Nr. 7

Mälestusi haridustööst maanoorte keskel.

Haridusetööst maanoorte keskel on jäänud armsad ja päikesepaistelised mälestused. See töö on sidunud mind teiega, maanoored, niivõrd, et ei ole saanud teid kunagi unustada ega saa unustada ka edaspidi.

Mäletan maanoori elutöösidust otsijatena, eluülesandeid tõsiselt võtjatena. Maanoored näevad eluraskusi oma vanemate töös ja tegevuses ning tunnevad neid raskusi juba lapsepõlves, olles karjas või täites jõukohaseid toiminguid kodumajapidamises. Aga need eluraskused ei tundu maanoortele rõhuvatena, sest maanoored teavad ja tunnustavad, et töö ja eluülesannete ausalt täitmine on elu mõte ning et töö loob rõõmsa meeleolu ja töö juures selguvad elu kõrgemad sihid ja teed.

Some ühe maarahvauilukooli loengute saalis on paigutatud nähtavale kohale sõnad „Otsige elu töösidusi“, mis peaksid õpilastele alati meelde tuletama, et vaja on otsida ja leida elu kõrgemaid sihte, milliste poole juhtida oma elu ning et need sihid ei või seista igapäevase elu elamises ja eluvooludega kaasasammumises, vaid uute tõdede ja tõekspidamiste otsimises ja püsivas ülesehitavas töös. Need sõnad peavad noortele ka seda meelde tuletama, et noored peavad kaugemale nägema elu igapäevsusest ning kõrgemal seisma kitsastest huvidest ning et nende ülesanne on oma vaimlise ja majandusliku tasapinna tõstmine riigi ja rahva üldhuvide alustel. Meie maanoored on ka sellise elutöösiduse otsijad; neis on palju seda elutöösidust otsivat vaimu ja taht.

Mäletan maanoori korra armastajatena. Sadadel kõnekoosolekuil, millistest olid paljud väga rahvarikkad, ei tulnud ette ühtegi korrarikumist. Ei olnud kuuida vahelhüüdeid, segavat sosistamist ega ruumist lahkumist kõnede ajal, vaid töö toimus selles suhtes soodsates tingimustes. Võib küll olla, et see korra armastus on ainult ärksamate ja arenenumate maanoorte siseilma omadus, — nende sisemine distsipliin, kes viibisid koosolekuil. Aga ka sel puhul on see rõõmustav nähe, sest kui ka osa noori armastavad korda kui ühiskondliku elu arengu tähtsamaid eeldusi ning katsuvad seda korda hoida ja seda ka seal maksma panna, kus seda katsutakse rikkuda, siis see korra austamine leviv ja haarab ka neid noori, kes halbadel mõjutustel on toiminud seni korra ja ühiskondliku elu reeglite vastaselt.

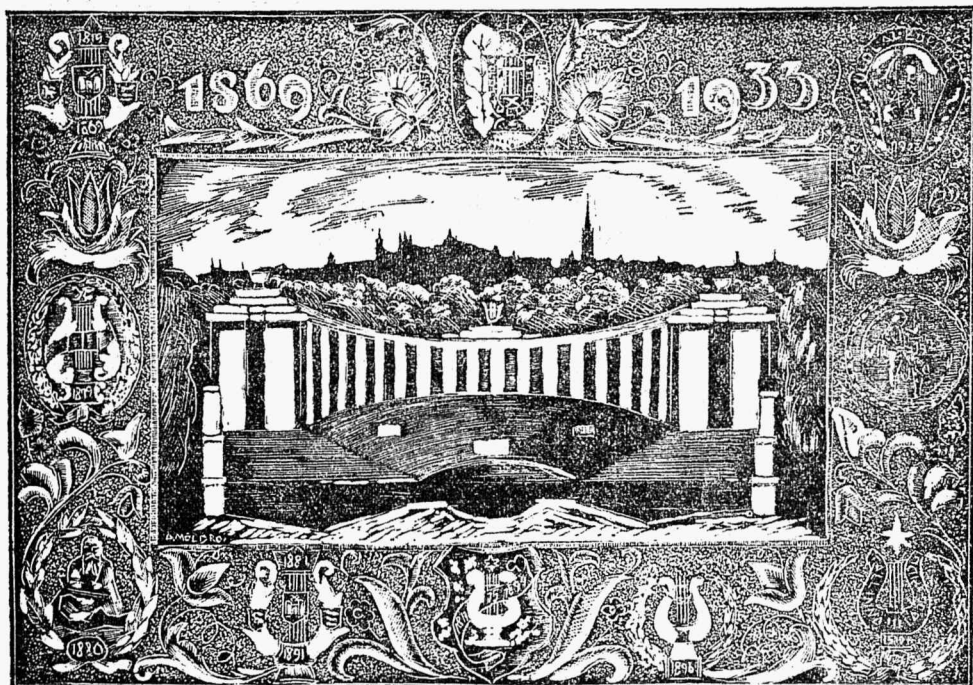
Korra armastus ja ühiskondlikus elus tarvilikkude ja üldtunnustatud reeglite täitmise kasvatav noori korrarikkkudeks kohusetäitlikkudeks kodanikkudeks. Kui nüüd loen ajalehtedest, et viimasel ajal korrarikkkumised ikka enam aset leiavad ka maaoludes, siis arvan, et see on suurel määral tingitud linnade ja alevite halbadest mõjudest, mis on, kahjuks, ulatanud ka osa maanoorte keskele. Siit järgneks aga korda armastavate ja austavate maanoorte ülesanne — asetada tõkkes neile halbadele mõjudele ning arendada ja kasvatada hea eeskujuga korra armastust kõikides noortes.

Maanoored on töö armastajad, nad on tõsised tööinimesed. See töö armastus avaldus maanoorte haridusetöös, maanoorte ettevõtetes ja algatustes kui ka kaastöös vanema põlve ettevõtetes. Maanoored töötasid püsivalt ja tähelepanelikult kursustel ja loengutel ning neile järgnevatel mõttevahetustel. Maanoored kasutasid häid raamatuid maal asuvatest raamatukogudest. Nende raamatukogude aruanded näitavad ka viimaseil aastail, et suur osa nende lugejaskonnast moodustub maanoortest. Jälgides maanoorte ettevõtteid selgus, et nende tegevus põhjenes noorte eneste tööol. Näiteks, maal asuvad spordi- ja mänguplatsid on tekinud noorte ühistöö tulemusena. Noored on vabal ajal, üksikute vabadel tundidel, kokku tulnud ühistööks, juurind pöösaid, tasandanud maapinda ning teinud teisi, platside korraldamisega ühenduses olevaid töid. Maanoorte põllumajandusliikluses klubides ja õpiringides oli palju aktiivseid tegelasi maanoorte hulgast, kuna aga tegelikud tööd tehti seal kas täielikult või suuremalt osalt noorte poolt. Rahvamajade ehitamisel, nende ümbruse korraldamisel ning ruumide sisustamisel ja kaunistamisel on maanoored avaldanud aktiivset tegevust. Meelde tulevad paljud kohad, kus nägin isiklikult noorte tegevust nendel aladel, ning pildid noorte tegevusest kujunevad selgetena silmade ette. Mäletan, kuidas noored vedasid pühapäeva õhtupoolikul materjaali rahvamaja ehitamiseks ning tegid jõukohast tööd selle ehitamise alal. Mäletan, kuidas noored päikesepaistelisel kevadpäeval korraldasid rahvamaja ümbrust, istutades puid ja pöösaid, tehes kõnniteid ja kattes neid kruusaga, kusjuures nad laulsid vaimustavaid laule noorusele ja ilusale tulevikule. Mäletan ka seda, kuidas noored sisustasid ja kaunistasid rahvamaja ruume noortepäeva eel, tarvitades selleks suuremalt osalt kodudest toodud ja omal jõul valmistatud esemeid. Peale selle oli võimalik paljudes kohtades näha noorte poolt tehtud töö tulemusi ning tutvuneda selle kohta koostatud aruannetega. Kui kõik seda nägin ja kui nüüd seda kõike elavalt meelde tuletan, siis ei saa asuda teistsugusele seisukohale, kui et öelda: maanoorte seltskondlik tegevus on õigetel alustel; see alus on ühine töö, mis ei seisa ainult küsimuste ühises arutamises, vaid ka otsekohestes töödes, mis kujunenud ühistel arutamistel ja seisukohtade põhimõtteil. Arvan, et maanoored võiksid olla sellel alal heaks eeskujuks ka linnade ja alevite noortele, kus seltskondlikuks tegevuseks tahetakse saada nii sageli toetust riigilt ja omavalitsuselt ja seejuures ka nendeks otstarbeteks, millised oleksid heal tahtmisel teostatavad noorte omal jõul, vaja oleks ainult asuda sõnadelt tegudele, — tegeliku jõukohase töö juurde. Meelde tuleb seda maanoorte tööd möödunud aastail, jääks ainult soovida, et see töö vaim ka edasi kehtaks ning haaraks maanoorte laiemaid ringe. Töö vaim ühendagu kõiki maanoori ja juhtigu võimsale tegevusele maakultuuri tõstmise sihis. Ühistunne ja ühised paleused loogu tööks soodne meeoleolu.

Otseses haridusetöös maanoortega avaldus nende suur töötahe, heatahtlus, otsekoheus ja usaldus. Juba üksikul kõnekoosolekul, mõne tunni kestusel tekkisid vaimlised sidemed, vastastik arusaamine ja usaldus kõneleja ja kuulajate noorte vahel. Ja meie teame, et see arusaamine ja usaldus on hariduse- ja kasvatusetöö tähtsamaid eeldusi. Hea ja armas on sel puhul töötada; kuulajad ja kõneleja moodustavad siis nagu ühe suure perekonna, mille liikmed on seotud inimliku armastusega, heatahtlusega ja teiste kõrgemate paleustega. Noorte usaldus selgus aga sageli ka selles, et avaldati isiklikke eluküsimusi ja elumuresid ning paluti nõu ja juhatusi nende küsimuste lahendamiseks ja elumuresid vähendamiseks.

Need on üksikuid mälestusi haridusetööst maanoorte keskel. Need mälestused on nagu need valguse kiired, mis paistsid pimedail õhtuil maanoorte kodudest, kui sõitsin üle väljade nende koosolekuile, kus nad juba huviga ootasid ühist vaimlist tööd.

A. Kurvits, Hasomini peasekretär.

Noore mõtteid laulupeost.

Tänavuse jaanipäeva ajal elasime üle kolm erakordset „laulupeo püha“, mis mitte nagu harilikud kalendripühad igal aastal ei kordu, vaid igal viiendal aastal. Kuigi sellest suurest peost osavõtjaid oli tublisti, terve rahva kohta teeb see siiski väikse osa. Aga sellegipoolest võib arvata, et terves Eestis ei leidu ainsatki inimest, keda selline suurpidu hoopis puudutamata jättis. Kaudsel teel saadakse osa sellest. Meie rahva mälestusega seotud aegade jooksul on juba sõna „laulupidu“ ise omandanud mingi üleva ja uhke kõla. Peost osavõtjad kannavad saadud muljed ja meeleolud laiali igasse kodumaa nurka. Need muljed hakkavad seal kasvama, kujunduma, levinema ning saavad omakorda uueks teguriks edaspidiste päevade arengus.

Kuipalju hoolt, vaeva, muret ja aega teeb see küll kokku, kui liita kõik need

töö- ja une kõrvalt näpistatud ajanatukesed, mis hiiglaarvuline laulupeo tege-laskond aastate jooksul on kulutanud laulude õppimise- ja ettevalmistustööde peale. Soode, metsade ja künnete kilomeetrite tagant on käidud teed. Aga oma igapäevane töö, mida ometi laulu pärast ei saa hooletusse jätta, on ikkagi nõudnud sealjuures oma täie jõu ja aja. Inimesed on ennast pingutanud, töötanud ilma mingi ainelise tasuta või tasu peale mõtlematagi — töötanud enese jõu ja ühisjõu demonstreerimis-sooviga, rahvusliku enesetunde õilsa uhkusega. Tasuks on loodetud saada uut elujulgust, moraalsust ja hingelist tugev-nemist, hingepuhastavatsauna. Seda peaks selline pidu andma. Seda vaimustust, jõutunnet, mis inimesed laadib uue energiapingega — seda on soovitud. Ning selle pinge määr peaks tasuma mitmekordselt kulutatud

aja ja jõu, mis ohverdati aastate kestes kahekolme üleva päeva saavutamiseks. Eesti rahvas tahab laulupeost uut rohelust ja värskest, nagu oras soojast vihmagaarast, mis lähendab lootusile — kanda rasketeralist vilja.

Millised on laulupeo tegelaste kui ka kõigi piduliste muljed peost kui tervikust, sellisena jäävad need ka rahva südamesse pesituma ja kasvama. Kui laulupidu on kogu rahva eneseavaldus, — kõnelgem siis selle juures kogu rahva avaldusist. — Millised mõtted kerkivad tänapäeva töönoore pähe, kaasa elades laulupeo meeolude ja laulupeo-rahvaga, millise nimetusega on nimetatud kogu meie rahvast? Kui see laulupeo-rahvas on tervena rahvusliku laulupeo tegelaskond, — ja kas see pole nii? Rahvas tahab laulupidu näha oma asjana, elab sellele ka nõnda kaasa ja tahab sellest nõnda osa saada.

Kuid ükski pidu pole mitte ainuüksi see, mis ta pealtvaatajaile paistab või nagu ta oma lõpptipus avaldub. Lava meeolule ei avalda oma mõju mitte ükski tagaseinad, vaid ka seinadetagused.

Laulupidu on terve rahva pidu. Nende kahekümnetuhande laulja-mängija tegelase taga asub tagaseinana terve Eesti rahvas. Kõigile on näha ja kuulda peale helide, mis voogavad alla laululavalt, ka segavad ja tumestavad kõrvalhelid.

Inimene ei saa väljendada rõõmuhoiset, kui tal pole rinnus puhast rõõmu. Hõisata ja hüüda küll võib, kuid see pole, mis ta olema peaks. See ei rakata kedagi kaasa hõiskama. — Just samasugune mõte kerkib üles võrdluse juures, millisena sooviks rahvas näha oma laulupidu, rahvapidu, ja millised kõrvalhelid on tihti selle soovi täitumist aidanud takistada. Kui on selliseid kõrvalhelisid, muidugi ei ole siis laulupeo tulemused ootusile vastavad. Pidulised ja tegelased peo lõppedes lähevad koju, kuid värske jõu ja uue töö rõõmu asemel tunnevad enese olevat roidunud, väsinud. Nukra näoga vaatavad nad tagasi sellele piduteele, millelt nad äsja koju saabunud.

Tänavusegi laulupeo puhul on kuuldavale tulnud liiaks palju rahulolematust avaldavaid häáli, et arvata need olevat põhjendamatud. Need rahulolematud häälid ei taba niivõrd vast pidu ennast, kui viitavad neile kõrvalhelidele, mis häirisid väga paljude

pidumeeololu. Kuid kas parandaks see asja, kui neid rahulolematuid häáli vaigistada? Kindlasti mitte, sest süüdi on häáli väljakutsunud põhjusel. Kui neid põhjusi ei saa kõrvaldada, siis vististi ei saa ka rahvas pidada enam vaimustavat ja värskendavat ühispidu.

Sellised mõtted isegi, nagu siin väljendatud, ei sobi pidumeeoludesse, kuid ega hakka neid väljendama ka keegi kerge südamega ega sooviga, sihlikult teiste tuju rikkuda. Sest need mõtteavaldajad ootavad ka ise suurest rahva rõõmupeost enese rõõmukiillast uuestisüüdi.

Sellise suure rahvapeo kandepinnaks ei peaks püütama teha mitte niivõrd modernseid kunstivõtteid, keerukat ja rasket kontsertsaalilist peenutsemist ega muud sellest sarnast, kui just hoogu ja jõudu. Laulupeo laul peab haarama hulga, — teisiti see hulk ei tunnegi, et ta on ühispeol. — Sel puhul on õige mitmelt poolt arvamist avaldatud, et kui laulupeo korraldajad lähevad edasi viimaseil laulupidudel ilmnenule rada, siis laulupeod kaotavad oma väljakujunenud traditsioonilise rahvapeo tähenduse. Veel ütles hiljuti üks meie tuntumaid kunstikriitikuid, kellel kunsti huvid peaksid esijoones olema südamele, järgmise mõtte, mis ülehinnatud laulupeo-paatose juures tihti hoopis ära unustatud: „me ei ole ikkagi laulja rahvas, vaid oleme töö rahvas — ja peame seda olema. See arvamine ütleb, et tõeline kunstiteenimine ei lähe ikkagi suurele rahvapeole kunstilist rahuldust otsima, vaid need peod saagu nimelt rahvapeoks selle sõna parimas mõistes ning peolaulud olgu töömehe laulud. Võõrale ja uuele ei jõua rahvas nii ruttu sisse elada ja see jääbki talle võõraks ja kaugeks.“

Kuid see on õieti väiksem asi. On veel paljugi muid põhjusi, mis ei lase peorahval end tunda rõõmu- ja jõuühispeol. See kõik selgub, kui heita pilk tagaseimadele.

Esimesena on laulupidude puhul silmad laululava taha heitnud juba meie vanema põlve tuntud kirjanik Ernst Peterson, omaaegne teravanoaline seltskonnaelu paisete lahastaja. Tema nägi lauljate nägudel ka tolmuga ja higi, kui need väsinuina maanteil ja täis-
tuubitud loomavaguneis pidulinna kok-

ku kogunesid. Kuid ta nägi ka seda, et mitte sellepärast polnud kellelgi pidutaju halb, kui poleks aga pidurõõmudesse kostnud neid wõõraid ja segavaid kõrvalhelisid. Kuidas lalabinimene rõõmsasti ja täie rinnaga, kuita vöö vahel asuvad valutavad paised!

Kui Ernst Peterson kirjutaks oma juttu praegu ja paneks tähele ümbritsevat elu — milline tuleks see jutt siis? Laulupidu on küll väliselt palju suurem, rahwarohkem ja kirevam, kuid kas ei leidu selle laulupeo-rahva kehal ka mitu korda rohkem paiseid, mis peomeeleolu hävitavad?

Kui rahvas on vastutustundetult ülespiitsutatud vihasesse tülili omavahel — mis ühist rõõmupidu saab pidada see rahvas! Laulupidu on nüüd möödas — kas ta täitis rahva lootust lepitusele ja uuele töörõõmule? Ei, niipea, kui saadi mahti, läks raginal uueks löömiseks kogu rindel; selline laulupeorahu ei ole mingi rahu, see tundub pigem olevat vaheerahu relvade kordaseadmiseks, mida uuesti tarvitada kaasvendade vastu. Rahvas — see pidu tagasein — tunneb ja näeb kogu aeg seda haigust, mis ta oma kehas võimutseb, — kuidas usub ta neid sõnu, mis peol räägitakse: laulus unustame vaenu ja mured! Olgem rõõmsad! Ja sellejuures see terve laulupidugi on korraldatud nagu argipäise ajalehe lehekülg: igal sammul kõige proosalisema ja pealetülkivama reklaamiga sisustatud, mis labastab ka needki ülevamad hetked, mida ta muidu sisaldab.

Kõrvalhelid lämmatavad laulu laululaval. Rahvas laulaks, aga ta ei oska nagu enam ühist laulu.

Käisin laulupeo päevil Lasnamäe rinnaku all Kadriorus, laulupeo platsist mitte kaugel. Muru, kogu ulatuses, oli üle külvatud rahvaga, kaugelt rohke-maga, kui seda harilikel pühapäevil näha võib. Kuid nende inimsete näod olid ka palju nukramad ja harilikku kilkamise asemel pesitus nende keskel võõrastav ja nagu sünge vaikus. See oli välimuse järele peamiselt töötav rahvas. Laulupidu oli needki kodust välja kutsunud, kuid kindlasti tegi neile tõsi-seid raskusi pääsetähe lunastamine, pealegi kui selle hind sugugi raskete aegadega kooskõlas polnud; ennem otse vastupidi.

Laulupeod peavad muutuma kogurahva rõõmupeeks — ja meie peame olema töörahvas. Siis leiavad laulupeod jälle oma õige pinna. Laulupeo-rahvas peab leidma jälle uue ühislaulu, mida ühisel rõõmupeol kõik kaasa laulaksid täie suu ja rinnaga. Töömehed ja -naised laulavad oma olnud tööras-kused olematuks. — Peame kõik hoolega ja kohusetundega aitama tõkestada ja hävitada neid kõrvalhelisid, mis laulupeo ülevuse rikuvad. Nende kõrvalhelide põhjused peituvad meie oma ridades. Kui meie suudame laulda täie rõõmu ja puhta südamega, siis sünnib laul, mis uhub kõik mustuse, kus seda peaks olema, ja uhub väsimuse. Jääb järele rõõm. Meie laul nakatab kaasa laulma kõik!

Sellise laulupeo saavutamiseks asume tööle, noored!

Sergius Russ.

Kuulen kutset.

Lillekesed kaunilt aasal virvendavad,
Taevast valguslaened alla voolavad.
Lõokeste kõlav kevadine laul
Kostab kõrgel sinetava taeva all.

Minu vaade upub kevadpäikse säras,
Et ma leia lõokest kiirgvas valguses!
Vaatan kaua üles taevapoole,
Kuni silmist pisar veereb palgele.

Kuskil kõrgel kuulen häält kostvat,
Ootam nende alla tulekut...
Kuulen — võimast kevadlaulu noorusele,
Kutset tööle kodutalu põldudele.

J. Rist.

Et sidrunid ja apelsinid kasvavad puu otsas.

„Tarvis õige naistele pisut tuld teha!” ütles vanaisa, võttis pisikese pingi, mida kutsuti „pitsuks” ja istus pliidi-ukse ette.

„Naised” kartsid seda vanaisa tuletegemist kui tuld. Ega siis olnud enam miski asi kindel pliidil: tangupuder läks kõrbema kõige ägedamal moel; supp ähvardus minna hoopis metsa ja sealihälõiked pannil põlesid söeks, nii et rasvasuitsu jätkus tuppa mitmeks päevaks.

Ag a keelata ei tohtinud vanaisa keegi. Ta oli vana kapten ja nüüd peremees omas talus, nõudis korda.

„Nii et kohendame siis nüüd naistele pisut tuld! Ja, jah!”

Vanaema oli läinud lauta lehma lüpsma. Ema kooris kartuleid õhtuse supi tarvis. Ta kuulis vanaisa sõnu, ei teinud aga suuremat väljagi.

Lapsed teadsid küll, mis nüüd tuleb. Nad olid „alati valmis” jälgima ja kasutama oma huvides kõike kodus juhtuvat.

Vanataat istus laialt pitsul, kahmas hagude hulgast poole kuiva kadakapõõsast, murdis seda vastu põlve ühtpidi ja teistpidi ning väänas viimati pliidi alla. See suitses, suitses esiti ja löi siis põlema heleda säruga.

„O—ooh! mis supp nüüd teeb! Vulla, vulla, vulla, vulla!” hõiskas terane Eedi. Ema ruttas kiiresti appi supile, tõstis esiaugule veepeaja.

„Mis sa supist ära tõstad?” päris vanaisa asjatundlikult.

„Küll ta keeb siin kõrval ka... Ongi juba valmis... Mul sooja vett vaja,” seletas ema lõbusa muigega.

„Ida, jututa juttu!” noris Tutu pudikeeli ja ronis vanaisa põlvele, kus oli ta koht. Heal juhul pääsesid Paul ja Eedi mõlemad teisele põlvele.

Leeni nüüd enam sülle ei mahtunud. Ta istus raiepakule samasse lähedale. Juttude sõber oli temagi.

„Aah, juttu või? ... Noh, millest siis isa täna räägib lastele? ... Ja, jaah! Vaat’, see oli siis, kui me jälle kord olime viinud kalevilaadungi Lütübekki. Oli meil päris rohkesti aega läinud seal Saksas; oleks kulunud juba koju poole hakata tüürima, kui korraga tuli kiri krahvilt, et ärge tulge tühjalalt koju ühtegi, et kääna ots lõunas-

se ja tooge Spaaniast seda pehmet meriino-lambavilla, millest Kärkla vabrikus tehakse need uhked peened kalevikangad. Ja kästi veel tuua mõisasakstele viinamarju ja kallist veini ja sahvraani ja prellidele uhket siidi kleidiriidet. (Ema vaatas kord üles nagu küsivalt. Vanamees ei lasknud ennast eksitada.) Jah, kõik ikka Spaaniast, kus seda kõike on laialt võtta.

Jõudsime Kaditzi linna. See on seal Spania lõunakaldal. Meie rehnungi järele pidi olema päris talvine aeg. Aga kus seal oli soe, nii et kisu kuub maha! Meri tasane, särab kui hõbe.

Läksime siis ka linna vaatama, seda Kaditzi linna. Pisike linnake tühi, polnud suurem asi. Olin siis juba suuremaidki näinud. Aga ilus oli, nagu rohuaed! Noh, just nagu rohuaed, ma ütlen. Olin ikka jah näinud mõndagi, aga see lõunamaa ilu oli veel nägemata. Turu ääres kasvavad palmid — teate, nagu kirikhärä toas potis (Leeni üks teadis, teistel polnud aimugi), kohe suured puud, nagu remmelgad. (Ema naeratas kartulikausi juures). Ja, jaah, ära naera midagi, nagu remmelgad olid jah,

Ja roosid, noh neid oli kohe igat värvi, ronisid üles mööda palkoni ääri ja värvaposte nagu humalad.

Ja siis need apelsini- ja sidrunipuud! Kõik kirikuüued olid neid täis ja toatagused. Ilusad teised: öied roosakavalged ja samal oksal korraga kollased viljad, pange tähele, et puu õitseb ja kannab vilja korraga.”

Vanaisa ei väsinud kiitmast apelsini- ja sidrunipuid. Ta oli hoopis unsutanud „naistele tuletetegemise”. Kadaka särust pliidi all polnud enam jälgegi. Seal hõõgus nüüd üksik puutükk, mille oli sala- mahti visanud sinna ema, asetades supipaja tagasi esiaugule. Toas oli juba päris pime. Üksi süte punakas helk mängles vanaisa pikal valgel habemel ja Leeni heledal puusil.

Pilt pildi järele joonestus laste vahapehmesse hingekeסיםse kaugest tundmatust ilmast — igaühes omalaadiline.

„Küll seal oleks saanud apelsine!” mõtles endamisi Paul. „Peaks papa tooma mõne, kui tuleb jälle koju!”

Leeni istus liikumatult omal pakul, najatades pea vastu vanaisa pruuni

kampsunit. Kui... kui tuleb jälle kevad, ja aias hakkab õitsema Leeni „oma“ õunapuu... Ja korraga... kui õitest tuleksid apelsinid, suured punakollased, ümmargused, nagu toob neid harva papa, jõudes koju pikalt reisilt... Ja puu õitseks ikka edasi, nii et õied ja apelsinid korraga, kogu aasta, ka talvel...

Emagi oli jäänud kuulama. Ta oli ka kord sõitnud laevaga. Käinud Soomes ära ja Rootsis. See oli veel noorikuna, kui polnud seda lastekarja. Kuis oli hea sellest sõidust unistada! Mitte sellest, mis nähtud. Rohkem sellest, kuis oli oldud siis õnnelik. Nüüd loksuh mees üksinda kaugel merel. Kunas ta tuleb jälle, tuues kaasa kodukitsusse puhangu värsket rõõmsat elu laiast maailmast!

„Vanaisa, kas ikka tõesti apelsinid kasvasid puu otsas?“ päris Eedi, kes oli valmis alati kahtlema, alati pisut nõokama.

„Ja—jaah! puu otsas jah! justament. Et lähed mööda tänavat, ühel pool suureid puud, apelsinid otsas (tänavad seal kitsukesed ja kõverad); teisel pool jälle, näe, sidrunid! Nii et vahet palju polegi!“

„Kuule, vanamees, mis sa nüüd jälle luiskad, mis sa õpetad lapsi valetama!“

See oli vanaema, kes oli tulnud laudast lüpsikuga ja pesi nüüd käsi pliidi kõrval maas olevas kapas.

Vanaisa ei saanud esiti sõna suust.

„Kes?... Mis?... Mina valetan?!”

Mina õpetan lapsi valetama! Kuule, vanaeit, tead sa ka, kellega sa räägid!”

„No, mis sa nüüd nii hädaldad. Mis sa siis puhud lastele! No, kes seda ennem näinud on, et apelsinid ja sidrunid kasvavad puu otsas. Mis ploomid või puuõunad need sul on!.. Mine too mull mõni sidrun siit pihelga otsast! Ajad laste meeled segi, nagu oleks neil ennem vähe vigureid!”

„Kuule, vanamoor, sina pea suu, sina ei tea mitte kui midagi! Oled sina saanud „Kurimäelt“ kaugemale? Mitte ei ole! Kuis sina tead, mis Spaania maal puu otsas kasvab, mis mitte!”

„No, kui mina oleks hakanud ajama mööda Spaania maid, kes teil siis loomad ära toimetaks? Vaata, et saa igakord Kurimäelegi, kui tarvis!”

Kui vanaema oli sellises tujus, ei saanud peremees nii kergesti korda majja.

Jutule tuli seekord lõpp, ja lapsed ei saanudki teada, mis juhtus vanaisale Kaditzi linnas Hispaaniamaal.

Ema oli kurnanud piima ja kutsus pere sööma. Ta noorelt näolt oli kadunud nüüd kurb unistav ilme ning suunurgis mängles tavaline varjatud naer. Siin kodus oli ka omajagu nalja.

Üksi Leeni istus veel endiselt raiepakul. Tema meelest ei tahtnud minna nii kergesti puud, mis kandsid samal ajal sidruneid ning apelsine ja puunalvalgeid lõhnavaid õisi.

A. Oengo-Johanson.

Noorus.

Kas näed, kes hõisates tuleb sealt väljade pealt?

Kas kuuled, kes laulab seal nurme peal?

Kas tunned seda, kes alati rõõmus,

kelle suu alati naerus?

Kes see murrab kõik halbuse köied, inetuse, valskuse niied?

Ta on noorus! Ilus noorus,

paremate püüete voorus.

Tema on see, kes edasi püüab,

valguse poole hüüab!

Kas tunned, kes kõik takistused võidab, edasi sõidab;

Kes ei karda ei muret ega vaeva, vaid julgesti juhib elu laeva!

Kes ta on? Tead sa seda,

tunned teda?

Jah! Teda ma tean, pühaks pean.

A da Kumm.

Maanoored ja kodu.

Kodu on meie vaimlise ja kehalise elujõu varakammer. See varakammer peab olema nii rikkalik, et tema andeid jatkaks terveks eluks. Kui varakammer on halva materjaliga varustatud, lõpeb elutahe ja inimene variseb kokku enneaegu. Kodu peab olema suuteline jagama kõigile perekonnaliikmetele kaasavaraks, oskust ja tahtet elada.

Kodu sisemine korraldamine on ju naiste, emade ja võrsuvate tütarde ülesanne. Milline on kodu, milline ema, sarnane võrsub ka tütar, säärane on viimase tulevanegi kodu. Ja kes ei sooviks olla eeskujulik, omada kaunist kodu, hästikasvatatud lapsi? Osa sellest on õpitav, osa aga ainult kauaegsete harjumuste tulemus ja suurima hingelise hariduse tulemus. Kombeid võib kasvatada ainult hea eeskujuga ja enesekasvatuse teel.

Noored maatütarlapsed peaksid hakkama juba varakult hankima omale teadmisi ja oskusi tulevase perenaise ja emakutse jaoks, et siis, kui pole enam ema abi ja tuge käepärast, ei tuleks puudu teadmistest.

Ja eks pea maatütarlapsed suuremas enamuses perenaiste kohuseid kandma juba siis, kui suudavad n. ö. jalgu järel vedada. Kooliealised on suvevaheajalgi karjas või toimetavad töid kodu ema poolt antud näpunäidete järel. Paneb imestama kuidas nad valmis saavad toiduvalmistamisega, lehmaliüpsmisega ja sageli väiksemate õdede-vendade hooldajatena.

Peale algkooli lõpetamise suurem osa maatütarlapsi jäävad kodu, alalisteks ema abilisteks, sirgudes vastu iseseisvale elule. Vähestel on võimalus minna koolidesse perenaise kutsele ettevalmistama. Et harjuda korrallikuks ja laialdase silmaringiga maaperenaiseks, peab maanoor juba varakult nende küsimustega teadlikult hakkama tegelema, millega tal tuleb elus kokkupuutumist. Õppimise paremaks läbiviimiseks tuleb organiseeruda maanoorte ringidesse. Näit. õppinud ära aiavilja kasvatamise, tuleks järgmisena omada oskusi ja teadmisi kuidas nendest toite valmis-

tada ja toidusedeleid otstarbekohaselt koostada.

Naise tegevuse suuna määrab ära temas peituv instinkt, mis avaldub tüdrukukestes nukkudega mängimises, nendele vajaliku riietuse muretsemises ja kohendamises. Seda instinkti tuleb teadlikult edasi arendada ja süvendada. Pole midagi kaunimat kui tütarlaps oskab endale ise valmistada pesu, lihtsamaid riideid, nagu pluuse, põlle ja kübara. Kui ta oskab neid kaunistada ja pärastpoole korralikult parandada.

Maaneiu peab juba varakult omama kõikenägija silma puhtuse ja ilu suhtes. Olles ise välimuselt puhas ja korralik, ta nõuab seda ka oma ümboruselt, end ümbritsevate asjadelt ja tööriistadelt. Olles veel koormatud koolikohustustega, ta teeb üles voodi, paneb oma asjad teatud kindlasse kohta, pühib toa põrandad. Seda kõike võiksid teha ka noored poisid, sest ainult korramõistega harjunud mees on korralik ja suudab tulevikus oma naise tööd hinnata.

12 käsku noorele perenaisele.

1. Igal hommikul silmad külma veega pesta.
2. Tuulutatud voodid korralikult kinni katta.
3. Kõik esemed asetada omale kohale.
4. Pühkida põrandad.
5. Õhutada toad ja pühkida tolm.
6. Iga söögikorra järele toidunõud, potid, pajad puhastada ja asetada oma kohtadele.
7. Pliidi rauad puhastada, sest puhas pliit on perenaise ja tütarlapse uhkus.
8. Hoida korras kappide, kummutite ja lausahtlite sisu.
9. Hoida õue puhas ja kõrvaldada puru. Maja seinte äärest kõrvaldada ülearune koli.
10. Tööriistadele leida panipaigad või korraldada nad ühele maja küljele.
11. Vaba aeg kasutada otstarbekohaselt, enesearendamiseks, maanoorterin-gis töötades.
12. Ole alati täpne ja korralik!

H. Pagland.

Nälg.

„Miks sa kurvastad pisikene, miks sa nõnda kolletad? Ole juba kord tumeheline nagu need teised seal kaugel.“ „Mul on nälg.“

„Mille järele?“

„Toidu järele. Lämmastikku on mullas vähe. Ei saa kasvada, nii sõber see elu kuidagi ei lähe.“

„Toon sulle su lämmastiku, aga et sa siis kasvad!“

* *

„No, mida sa vahid, pisike peedike, seal maltsade keskel, kasva juba suuremaks. Ära sa narr jälle nälga teeskle.“ — „Ma lämbun!“

„Mille kätte?“

„Maltsade kätte, kisu ometi ära need raisad, mis sa muudu ilma aegu siin seisad.“

„Hüva! Kisu ära need maltsad, aga et sa siis kasvad!“

* *

„Oh et sa pisut ka kasvaksid, ainult karjud; miks sa peedipunn minuga nõnda jonnid?“

„Ei saa kasvada, maa on kõva!“

„Mida pean tegema?“

„Kohendama!“

„No olgu vähemast korda veel. Reavahed kohendan. Aga et sa kasvad, pisike peedike — jonnipunn.“

Oskar Kolk.

Töökus, oskus ja õiglus — noorte lipukirjaks.

Seisame tõsiasja ees, et senised maa-elu vaated tööalade ja elukutse valiku suhtes on jooksnud ummikusse. Juba kutseliselt ettevalmistatus on oma erialal töö leidmine raske, mida poolvõhikud aastate eest kergesti kättesaada võisid. Säärase olukorra on esile kutsunud kaks asjaolu: 1) peale riiklikku iseseisvust paljude uute vaimsete tööalade tekkimine, milliseid otse rünnati, ja 2) kergemini äraelatamist võimaldavate ajutiste töövõimaluste avanemine peale ilmasõda kiiresti ja mitmekülgsest arenevast majanduslikus ülesehitamises. Need kaks asjaolu, põhjust, kiskusid inimesi kaugemale algmaterjale sünnitavast loovast tööst, eriti maal. Kel vähegi laiem silmaring, püüdis maalt ära, maa jäi soolata, puudus uus värskendav veri, võttis maad aegamööda maa ja ta saadustega hangeldamine, millega seisib maa ligitõmbavus, maa hing hävingu lävel. Selles õhkkonnas maal elav vanem põlv püüdis kätte võidelda neid vaimliste tööalade

paremusi, vähemalt oma lastele, mis enda juures saavutamata oli jäänud, ning selle õhkkonna lootustest täisim-bunult võrsus noorus. Kuid vahepeal võrdlemisi väiksel ajavahemikul, eeltoodud arusaamistest ja meeleoludest tingitult, tekkis ebaõige vahekord vaimsete ja kehaliste töäjõudude ning nende töö produktide vahel. Tekkis loova töö läbi toodetud algumaterjali puudus ning sellega vaimse klassi töötus.

Noorus lahkus koolipingilt, nägi oma seniste töökspidamiste ja lootuste purunemist, vaimne töö ei pakkunud enam avaraid võimalusi, mugavusi. Võrsuv maa noorpõlv näeb oma eelkäijaid, kes oma vaimsete ja kehaliste võimetega avaral maa tööväljal palju oleks võinud korda saata, nüüd asjatult jõudu pingutavat äraelatamisegi saavutamiseks. Need nähted on toonud, on toomas, maanoorte senistesse mõtetesse ja töökspidamistesse murrangu. Pettumuste kiuste, kesk ajaraskuste pealetungi on uus maa noorpõlv sirutanud

käe, on otsinud ja leidnud oma elule uue algtoe — maa enese näol. On tekkimas seniste töökspidamiste kiuste noortes uus usaldus maa vastu, arusaamisega, et loov maatöö ka kõige raskemal ajal leiba annab ning küllaldaselt ka vaimseid huviseid rahuldab, kui aga seda õieti korraldada. Ning esimeste sammude astumine maaelu korraldamise suunas on noorte eneste keskel, maanoorte ringide ning nende keskorganisationsioonide loomise näol alanud. Neist ülesseatud põhilauasetest näeme, et peaoht on pandud juba noorimast tegevliikmest alates elu lähedusele, töö ja teadmiste käsikäelise õpetamise näol. On taibatud õieti, et iga isik, küps asuma aja jõudes tööle peab olema teadlik ja oskuslik, sest meie riik, meie rahvas, meie ise ei ole enam nii rikkad kui kord, kus võisime tööle asudes, tööga katsetades, alles tööd õppida. Seejuures püütakse kaasa tõmmata, edasiarendada ühisele tasapinnale ka neid, kelle varanduslik seis pole võimaldanud teoreetiliste teadmiste omandamist, arvestades sellega, et iga ebaõige samm üksikugi isiku poolt oma tegevuses võib isikule ja üldsusele saatuslikuks saada. Töökuse ja oskuse kõrval väärustatakse uuesti ka õigluse mõiste. On aeg, et ebaõigelt ebaõigesse taskusse veerand senti ei asetata enam sendiga õigest taskust. Nende kolme: töökuse, oskuse, õigluse, kui maanoorte liikumise kolme peasisi läbi hingestub, väärustub kord maa oma õiges suuruses. Need sihid on hävitavaks hoobiks praegustele maa pahedele

ja väär töökspidamistele. Kui seda suunda, mis maanoorte eneste keskel elunõudeil üles kerkimas, täheleks ka maanoorte õppeasutused, algkooliga alates, siis omavad nad kord tõusva põlve parima tänu. Tänuväärse sammus selles suunas on juba astunud põllumajanduslikud õppeasutused teadmiste ja oskuste õpetamise käsikäestamisega. Sellele noorte töö- ja töösihilisele liikumisele püütakse kivina etteveeretada vähest isamaalsust — kuid tõusva põlve isamaalsus ei pea seisma isamaalsuses ainult vaimustus momentidel. Tõusva põlvel kasvagu teadlik isamaalsus. Ei ole põhjust kujutada isamaad enam Jumaliku müsteeriumina — mis kasu sest kui vaimustushoos ei anta meile seda. Kuid argiele momentidel salgama isiku huvide eest. Sarnast isamaalsust ei taha tõusev põlv endas kasvatada, vaid isamaalsust, mis seisaks töökuse, oskuse, õigluse, kolmisliidu taga kui raam, mis meid katkematute sidemetega seoks.

Maanoored, meie liikumise sihtide tagajärgi oodatakse. Mitte välist hiilgust, mitte pettekulda, vaid sisemist väärtust — päriskulda! Kust leiavad maanoored selle kulla, seda ütleb lihtsalt kuid kujukalt Eesti lauliku sõna: „Mulla sees on palju vara, palju kulda peidussa!”

Kui siis taotletud kolmes suunas: töökus, oskus, õigus, mida ühendab ühiseks tugevaks tervikuks, armas kodu ja kõrgeks peetud isamaa, siis peab meie algav maanoorte liikumine olema ka suuremale pessimistile — püha.

Jakob Palk.

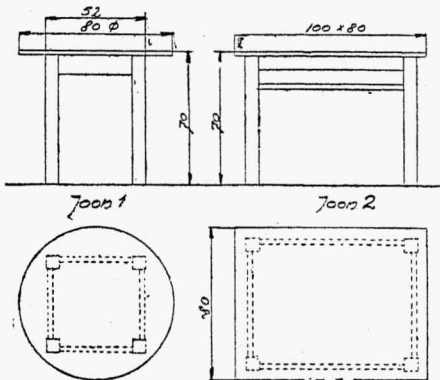
Aia laud.

Suvel, mil toas palav ja ehamugav, on istudes väga mõnus väljas aias või maja ees pingil kas einetada või teha mõnd käsitööd. Kuid tülikas on tuua selleks iga kord toast lauda ja teiseks toa mõõbel ei ole valmistatud sugugi ilmastiku-kindlalt, nii et juhuslik vihmahoog võib rikkuda toalaua. Aia laud tuleb valmistada vastava konstruktsiooni järgi, liimida veekindla külma liimiga ja katta veekindla värviga.

Joonisel näidatud laud on vormilt sedavõrd lihtsad, et neid on võimalik valmistada kodus igal vähegi hakkajal

mehel ka puudulikkude tööriistadega. Joon. 1 näidatud laua võib valmistada kuuse- või männipuust ja värvida õlivärviga. Laua plate on ümmargune, ja selle läbimõõt on 80 sm. Laua plate on valmistatud 2,5 sm paksusest lauast, mis liimitud kokku külma liimiga. Kokku liimida tuleb pind pinnaga ja süda südamega, nii, et südame poolsed laua küljed jääksid ühele poole ja pinnapoolsed laua küljed teisele poole. Platet jalgadele kinnitades tuleb pida silmas, et plate pinnapoolne külj jääks tingimata allapoole, sest teisel

juhul tõmbaksid plate servad end üles. Laua jalad on väljasaetud 7,5 sm paksusest lauast ja nende puhast mõõt on 6 sm × 6 sm. Jalad on ühendatud üks-teisega sarjede kaudu, mis on saetud välja 3,7 sm paksusest lauast ja millele puhast mõõt on 10 sm × 3,4 sm. Sarjed on jalgadega ühendatud 1,5 sm tappidega ja liimitud kokku külma liimiga. Platet jalgadele kinnitades võib plate liimida ühe pikuti jooksva sarje külge külma liimiga kinni. Kuid kolme ülejäänud sarje külge plate tuleb kinnitada klotsidega, mis võimaldavad platel liikumist, s. t. ilmastiku mõjul

kas tommata kokku või paisuda. Kuna ei tohi liimida platet üleni kinni sarjede külge, siis lõheneb plate tingimata.

Joon. 2. näidatud laud on sarnane joon. 1. näidatud lauale. Joon. 2. näidatud laua plate on kandiline, mõõtu- des 100 sm × 80 sm × 2,3 sm. Plate on valmistatud ja jalgade külge kinnit- tud just samuti, kui eelmise laua oma. Jalgade mõõdud on samad, mis eelmisel laual, ainult jalad on omavahel ühen- datud peale sarjede veel sidepuudega.

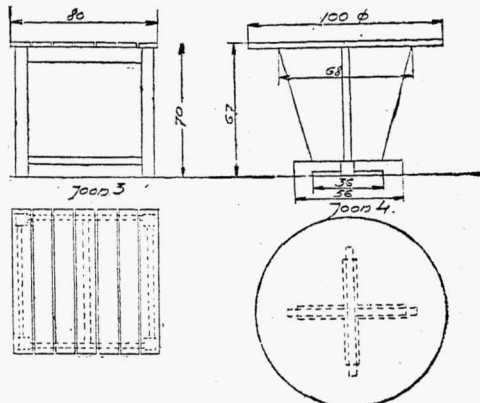
Sarjede mõõdud on 7 sm × 3,4 sm ja sidepuude mõõdud on 3 sm × 2,3 sm. Sarje ja sidepuu vahe on 7 sm.

Joon. 3. näidatud laua plate koosneb üksikuist, eraldi seisvaist laudadest, mis kinnitatakse sarjede külge külma liimi ja naelte või puukruvidega. Säärase lauaplate paremus seisab selles, et vihmade ei kogune platele, vaid nõrgub laudade vahelt maha. Selle laua sidepuud on paigutatud jalgade alumistesse otstesse 7 sm kõrgusele ja

ei jookse mitte ümberringi, vaid paaris jalgade sidepuud on omavahel ühen- datud keskelt kolmanda sidepuuga.

Joon. 4. näidatud laud jätab tüseda mulje. Laua sammas ja plate on val- mistatud 2,7 sm paksusest lauast. Laua samba valmistamisele asudes tuleb kõige pealt liimida kokku külma liimiga kolm platet. Üks plate puht- tais mõõtudes 68 sm × 55,5 sm × 3,4 sm ja kaks platet puhtais mõõtudes: 32,3 sm × 55,6 sm × 3,4 sm.

Platel, mille mõõdud 68 sm × 55,6 sm × 3,4 sm, tuleb kaks külge viltu ära saagida, nii et plate jääks pealt 68

sm laiaks ja alt 36 sm. Kahel platel, mille mõõdud 32,3 sm × 55,6 sm × 3,4 sm, tuleb üks külge viltu ära saagida, nii et plated jääksid ülevalt 32,3 sm laiaks ja alt 16,3 sm. Need kitsamad plated tulevad liimida pulkade ja külma liimi abil laiema plate külge, nii et saaksime ristsamba, mille ülemine mõõt oleks 68 sm × 68 sm ja alumine mõõt 36 sm × 36 sm. Sammas tuleb kinnitada 2 sm läbimõõduga ümmar- guste pulkade abil laua alumisele rist- tile, mis valmistatud mõõtudes 56 sm × 7 sm × 5 sm ja ühendatud oma vahel risti pool-poolle peale tapiga. Risti alumisele poolele on lõõdud otsa- klotsid mõõtudes 10 sm × 7 sm × 3 sm. Ümmargune plate, mille paksus on 3,4 sm ja mis on valmistatud sarnaselt eel- mise laudade platedele, on kinnitatud sambale nelja 2 sm läbimõõduga üm- marguse pulgaga.

Kõige sobivam on aia laud värvida valgeks ehk kreemiks, selleks tarvita- tagu tinavalge ehk litopooni õlivärvi.

H. Welberg.

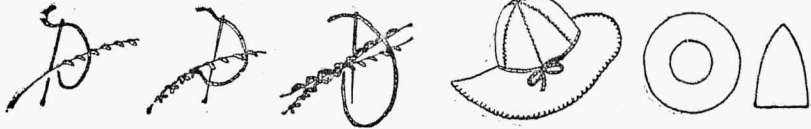
Suveks lihtne peakate.

Suvel, kõrvetaval kuumal ajal, vajame päikesepistest ärahoidvat lihtsat peakatet. Joonisel on näha lihtne müts, mis kantav heinamaal, aiatoöl ja ka mujal. Tema valmistamine on õige lihtne ja materjali poolest kõigile kättesaadav.

Materjaliks on kodune linane, puuvillane, panama või rips. Põhi õmmeldakse kokku kuuest siilust, millel kõigil alaaäär võrdub ühele kuuendikule

Soovitavad varjundid on näiteks: tume roosa ja hallikas sinine, oliiviroheline ja violet. Siilude kokkuõblemisei vaja enne üksikute siilude pikematel küljeservadel õmblusvaraks juurdelõigatud ääred vasakule poolele sisse traageldada ja nii ära pressida.

Siilu serva õblemist esimese värvilise lõngaga näitab joon. nr. 1. Joon. nr. 2 on näidatud tagasi õblemist teist värvi lõngaga. Teise siilu

pea umbermöödust. Siilu kuju vaata joonisel. Sisse pannakse samuti siiludest koosnev, aga õhukesest riidest vooder. Ääreks lõigata kaks ümmargust sõõri, nagu joonisel näha, vooder ja pealmine riie. Voodriks tarvitada samat materjali mis pealmise riidegi juures. Nende välimised ääred tulevad, riidel vasakut poolt väljaspool hoides, masinaga kokku õmmelda ja siis õiget pidi pöörata, nii et õmblus sissepoole jääb.

Müts saab huvitavam, kui siilud käsitsi kokku õmmelda. Selleks tarvitada kahte värvi värvilist pärlõnga.

serva tagasi õblemisel mõlemad siilud ühendada, nagu näitab joon. nr. 3. Siilud võib aga ka masinaga kokku õmmelda, harilikku peene pesu ummikõmblusega.

Kui mütsi välise põhja siilud on kokku õmmeldud, siis tuleb põhi ja ääred masinal kokku õmmelda, nii et õmblus sissepoole jääb. Siiludest kokkuõmmeldud vooder käsitsi sisse õmmelda.

Mütsi äärt võib kaunistada sämbukestega ja lisada värvilistest lõngadest keerutatud nõör.

F. Ulm.

Kogume talveks metsamarju.

Maasikate valmimise aeg on käes, noored, kasutame neid raua- ja vitamiinirikkaid marju võimalikult palju toorelt söömiseks.

Talveks aga valmistame toor-marjade hoidiseid, mis tulevad suhkru kallinemise tõttu odavamaks ja on sellejuures väärtuslikuks moosiks või pudruks.

Keetes hävinevad vitamiinid ja metsmaasika keedis omab kibeda maitse, kaotab aroomi ja on väljanägemiselt inetu, hallikaspruun.

Minu katsed tooreste metsamaasikate hoiuga on kahe aasta kestel häid tulemusi annud. Peatingimuseks on alahoiu juures hea jahe ruum, puhtad, ilma vigadeta kuiva ilmaga korjatud marjad, puhtad valmistuse nõud — pu-

delid — ja täpne valmistuse viis on tähtis. Mida külmem hoiuruum, seda vähem võib lisada natriumbensoehapet, mille ohrasti lisamine annab kibeda maitse.

Isegi mustikad, mis võrdlemisi muudu hästi seisavad, on toorhoidisena veel palju maitsevamad.

Toores metsmaasika moos või puder.

Toored hästi küpsed vigadeta metsmaasikad surutakse puu-, savi- või klanõus katki, lisatakse iga kilo marjade kohta 350 gr (see on vähem kui üks nael) suhkrut ja teelusika täis, s. o. üks kuni kaks gr vees hästi ärasulatatud bensoehapu naatriumi, mida saab osta rohukauplustest, kus 15 gr maksab 25 senti. Marjapuder sega-

takse pool tundi puulusikaga kuni suhkur täiesti sulanud on. Täidetakse pudelitesse või purkidesse ja kaetakse pealt ühe cm paksuse parafiiniga ning seotakse pergamentpaberiga kinni.

Suhkruta metsmaasikad ja vaarikad pudelites.

Maasikad kuumutatakse õige vähe emailnõus, täidetakse laiasuuga pudelitesse, seotakse šellofaaniga pealt kinni (paksem šellofaan) ja kuumutatakse pajas, mille põhjas puurest või heinad, 80° C. juures 20 minutit. Seotakse siis jahtunud pudelid pealt pergamentpaberiga kinni ja hoitakse alal kuivas ning jahedas kohas.

Toored mustikad pudelites.

Puhastesse kuivadest pudelitesse pannakse terved mustikad, valatakse keedetud jahtunud vesi üle, milles on naatriumbensoehapet ära sulatatud ühe liitri vee kohta 1,5—2 gr. Mustika supp toorestest mustikatest on palju

maitsvam. Pudelisuud korgitakse kinni ja lakitakse.

Maasika mahl viinakivi happega.

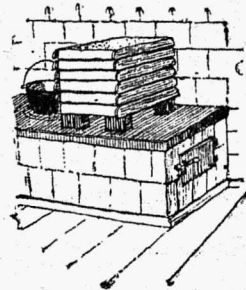
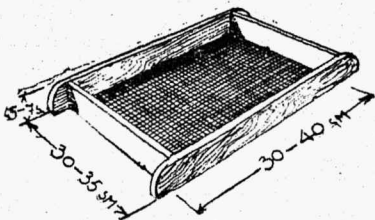
Valminud maasikad pannakse jahe-dasse kohta 24 tunniks, peale valatakse iga 3 liitri kohta üks liiter keedetud jahtunud vett, milles on ära sulatatud 15 gr viinakivihapet. 24 tunni pärast pannakse marjad marlest kotti nõrguma ja mõõdetakse iga liitri mahlele 350 gr suhkrut ja üks gr sulatatud bensoehapunaatriumi. Segatakse üks tund. Täidetakse puhastesse pudelitesse, kaetakse pealt piiritusse, salitsüüli või bensoehapunaatriumisse kastetud puuvilladega ja hoitakse kuivas jahedas kohas alal. Viinakivihapet võib ka vähem lisada ja 2×24 tundi seista lasta. Tarvitatakse veega segatult jookideks. Lastele on kasulik pudru juurde anda igal päeval veega lahjendatult ½ kohvitassi. Mahla võib ka nii valmistada, nagu „Maanoored“ nr. 6 murakate juures on kirjutatud.

Spinati kuivatamisest talveks.

Marja tee valmistamisest.

Parim viis spinati hoidmiseks on kuivatamine. Meil tuntakse spinati kuivatamist võrdlemisi vähe, ometi jääb värv ja maitse kuivatades kõige loomulikum ja on odav hoidmise viis.

loputamist tarvis ei ole. Kuivatada võib pliidil, prae- ehk leivaahjus leibade järele, kas pannil, millel valge paber peale pandud, või sellekohastel raamidil, nagu joonistel näidatud.

Spinatis on väga suurel määral organismile omatavaid soole ja rauda, selle tõttu peaks ta toitude hulgas aset leidma nii suvel kui talvel.

Spinati lehed võetakse kuiva ilmaga ja parem kui nad nii puhtad on, et

Raami kõrgus 5—7 cm, laius 30—35 cm, pikkus 30—40 cm. Pealt kaetakse raam marle või õhukese takuse riidega. Raami nurkade alla panna telliskivid. Ahju tuleb spinat nii panna, et ta pruuniks ei põleks ja pliidil tuleb raame vahetada, alumisi üles-

poole tõstes. Raamile või pannile tuleb ainult üks kord lehti ritta kuivama asetada.

Kuivanud spinatil peab olema ilus roheline värv.

Kuivanud spinat hõõrutakse pulbriks, hoitakse kuivas kohas kinnises purgis. Enne tarvitamist leotatakse spinat sammas vees, milles keedetakse 2—3 tundi.

Kuivanud spinat kõlbab kõikideks toitudeks, nagu tooreski spinat.

Noored, hoolitsege marja tee eest.

Marjad nopitakse kuiva ilmaga ja asetatakse tuulisesse päiksepaistesse kohta närbuma. Väljas kuivanud marjad pannakse peale leibade, raami või plaadiga, millel valge paber peal, ahju ja lastakse vähe pruunikaks tõmbuda. Tuleb hoiduda, et ära ei kõrbeks ega seest mustaks ei läheks. Teeks kõlbavad suurepäraselt metsmaasikad, vabarnad, mustikad j.t. Alal hoitakse kuivas kohas purgis või puhtas kotikeses.

Meeskäsitöö ja hoonete värvimise kursused.

Käesoleva aasta juuni algusest saadik töötab Põllutöökoja juures nõuandja meeskäsitöö alal, kes annab tasuta nõu kodu sisustamise küsimustes ja kelle ülesandeks on kodu sisustamine, puutöö, maja esemete ja hoonete värvimise oskuste levitamine.

Põllutöökoja korraldab värvimise ja puutöö kursusi järgmistel tingimustel:

1. Kursuste ülesandmisi võetakse vastu Põllutöökoja ehitustalituses, Tallinn, Pikk tän. 40. Värvimise kursuse kestvus 1—3 päeva. Puutöö kursuse kestvus 3 nädalat.

2. Kursused seatakse järjekorda Põllutöökoja ehitustalituse poolt. Kursuse aeg antakse teada kursuse kohapealsetele korraldajatele vähemalt 2 nädalat enne kursuse algust. Meeskäsitöö nõuandja täpse kohalejõudmise aja ta teatab ise.

3. Kursuse ülesandmisel on tarvis anda järgmised teated: 1) kursust korraldaja isiku ehk organisatsiooni nimi ja täpne aadress, kui on telefon, siis ka

viimase number. 2) Kursuse asukoht, vald, küla, talu. 3) Lähem raudteejaam, omnibusi peatus või sadam, kuhu tuleb sõita meeskäsitöö nõuandjal. 4) Maks osavõtjalt.

4. Kursusi lubatakse järgmistel tingimustel: a) kursustest osavõtjate arv peab olema vähemalt 10, osavõtjate vanus vähemalt 16 aastat, b) meeskäsitöö nõuandjale tuleb anda kursuse kestel tasuta ülalpidamine, c) tasuda kursusega ühenduses olevad tegelikud sõidukulud, d) ühele organisatsioonile ei anta kaht ühelaadilist kursust järgimööda, kui on nõudmisi teisalt, kus ei ole olnud veel sellelaadilist kursust.

5. Kui mõni organisatsioon loobub ülesantud kursuse korraldamisest, siis ta peab teatama sellest kohe, hiljemalt aga kaks nädalat enne kursuse algust.

6. Kursusel tarvisminevad materjalid ja tööriistad muretseb kursusi korraldav kohapealne organisatsioon, kui-võrd kursuslased seda ise ei tee.

Maanoored võistlevas.

Põllumajanduse kutsekoolide vahelised võistlused.

Kevadised põllum. kutsekoolide vahelised võistlused lõppsis, veiste hindamises ja kõnepidamises peeti Vaeküla põllutöökooli juures Virumaal. Osa võtsid 15 kooli poolt 25 õpilast. Võistlusi juhatas Hariduse ja Katseasjanduse Büroo juhataja J. Ümarik, hindasid Põllutöökoja ja Põllutööministeeriumi eriteadlased.

Lüpsivõistlus 14 osavõtjaga oli kõige arurikkam. Esikohale tuli Armilde Liiv Väimela Põllutöökoolist, omandades kõrge-

ma auhinna ja võites ka koolile Põllutööministeeriumi rändkarika, mis kahel viimasel aastal oli Kuremaa kontrollassistendite kooli käes. Esimesed auhinnad said veel Anette Pikpoom Vigala Põllutöökoolist ja Vaike Sooneits Kuremaa kontrollassistendite koolist. II auhinna võitsid Salme Brafmann Purilast, Maimo Karell Vahilt, Leida Tamm Väimelast, Karin Knauf Arknast, Ellen Tõnisson Kuusikult, Ella Pommerants Kõljalast, Erna Mets Pollist ja Osvald Bergelbaum Vaekülalt. III auhinna omandasid Mihail Auväärt

Toomalt, Helmut Linde Olustverest ja Leo Kaplur Vodjalt.

Kuna lüpsivõistlustel hiilgasid naisõpilased, jättes meesvõistlejad kõik lõppu, oli kõnevõistlustel osad ümberpöörduid ja auhinna saajad ainult meesõpilased. Kõnemeistriks tunnistati E. Kresson Toomalt. I auhinna krooniti veel K. Riismandel Vahilt, II auhinna said G. Duberg Viimelast ja E. Kukuk Vaekülalt, kuna III auhind anti A. Ormuselale Jänedalt. Auhindu said 8 võistlejast 5 esikõnelejat.

Veiste eksterjööri hindamisel oli 4 kooli poolt 4 võistlejat. Kõrgema auhinna omandas E. Saariste Kuusikult, I auhinna H. Kivikas Kuremaalt, II auhinna A. Ormus Jänedalt ja O. Nord Olustverest. N. M.

Maanoored nr. 5. Ilmunud ülesannete lahendused.

Täidetud kraav.

Töölistel kulus kraavi täitmiseks 16 päeva.

Õieti lahendasid: E. J. Kašan, Küti; H. Kuulmatta, Võhma; J. Teder, Piliistvere; M. Pommer, Audru; J. Anderson, Kahkva.

Munamüük.

Juhanil oli alguses 400 muna.

Õieti lahendasid: A. Patsman, Vana-Kuuste; R. Kontor, Kavilda; F. Peedo, Mäetaguse; J. Anderson, Kahkva; M. Pommer, Audru; E. J. Kašan, Küti; H. Kuulmatta, Võhma; J. Teder, Piliistvere; V. Vasman, Lagedi; E. Kõrve, Roela (Tartum.).

Maanoored nr. 6 ilmunud ristsõna „Traktor“ lahendus.

Vasakult paremale: 1. traktor, 7. kuul, 8. ohoi (ohoo), 10. Barres, 13. Leili, 16. Eeriku, 18. ettevaatus, 25. osavus, 26. inisema, 27. ani, 28. Sangaste, 34. Deodara, 39. leiba, 41. ind, 44. Nuustaku, 45. sa, 47. olin, 48. Dnepr, 49. eos, 50. Noa, 52. no, 54. Anu, 55. ema, 57. ep, 58. Ago, 59. uri, 60. vesi, 63. Olli, 64. Saaremaa, 68. eesel, 70. ah, 71. Taara, 73. poeem, 74. leem, 75. kana, 77. rahu, 81. kuu, 82. sari, 83. isu, 84. kas, 86. isa, 89. kasuk, 92. ani, 93. iiling, 94. ike, 95. koi, 96. asi, 97. rahva, 101. hein, 102. kiil.

Ülalt alla: 2. Rubin, 3. ala, 4. tore, 5. oherd, 6. rosin, 9. Leon, 11. reamees, 12. kuppel, 14. ilus, 15. Li, 17. kee, 19. tegema, 20. tool, 21. es, 22. Anu, 23. aasta, 24. taim, 25. onu, 28. sai, 29. Ann, 30. nii, 31. ale, 32. Sem, 33. Tia, 35. ei, 36. on, 37. rahvus, 38. Alvi (Alma), 40. ausus, 42. utu (utt), 43. saan, 46. atlas, 51. ae, 53. ootus, 55. ere, 56. amm, 58. ase, 61. sarik, 62. iha, 65. appi, 66. ao, 67. alus, 69. sau, 72. alas, 76. kosk, 78. hiir, 79. la, 80. ees, 84. kaan, 85. si, 87. sui, 88. ani, 90. aun, 91. luu, 98. ahi, 99. hei, 100. vili.

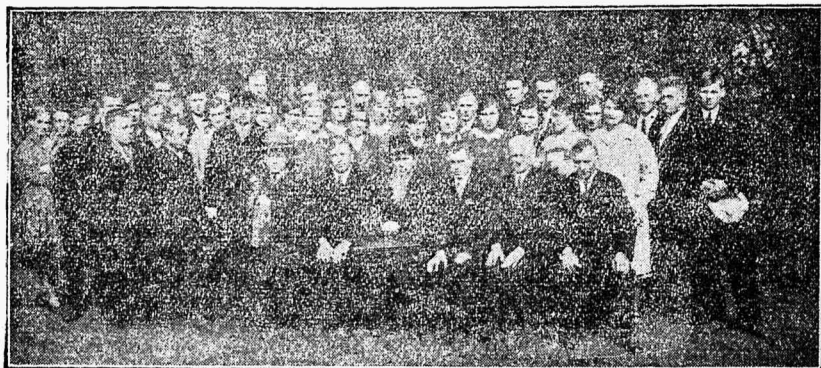
Õieti lahendasid J. Topman (Märjamaa) ja U. Särev (Kaarli).

Meie maanoortöö.

Saare maanoorsoo liikumisest.

Maal kadaklisel, kivisel, elab saare rahvas — visa tahtes, püsiv pingutusis. Sama visa kui kasvav kadak saare kivisel pinnal, tahab olla saare maanoor — Saare tõusev põlv. Mis haaratud kord kätte, seda hoitakse visalt edasi. Ülesandeks noortel on muuta kõik, mis negatiivne, — positiivseks. Nõnda loome elujatavuse miljöö. Õnnestumised ja äpardumised on annud saare maanoorte ringidele oma kooli. Esimesed ringid Saaremaal olid maatulundusklubid — kopeeritud P. Ameerikast. Neisse mahtus vaevalt kaks kuni kolm maatulundusharu. Klubi ehk ringi töö seisis ainult söödajuurika, kõõgilvilja ja mõne teise tähtsama taime kasvatamises. Praegused maanoorte ringid on hoopis laiemaulatuslised. Kuigi pearõhk

on jäänud maatulunduslikele töödele, mida teostatakse kolmes astmes, vastavalt ringlase edasijõudmisele, on ringide töökavasse võetud veel palju muud. Üldhariduse omandamiseks on käimas õpiringid. Ringidel on organiseeritud oma laulukoorid, näitetrupid, lugemislauad, ilmuvad omavahelised ajakirjad. Edendatakse kodumajandust, korraldatakse keedu- ja käsitöökursusi naistele. Metsastatakse mäd ja kaunistatakse ühiskondliste asutuste- ja koduümbrusi ilupuudega, viiakse läbi kodukaunistuse projekte plaanikindlalt. Korraldatakse õppimise, näitetöö, töövõistlusi ja tööde näitusi. Töö maanoorte ringides on intensiivne ainult seal kus rohkem noori. Samahuvilised noored liituvad samahuvilistega, kaasnoored leiavad omale

Saaremaa maanoorte kevadpäev Kõljalas.

Istuvad pahemalt paremale: agr. K. Liidemann, O. Kolk, agr. A. Eckbaum, kooll-juhataja agr. P. Häidesk, konsulendid E. Martin ja V. Kirsch.

kaasnoortes mõtteosalisi ja ühiselt asutakse ettevõtet teostama. Uusi alasid, mis viimasel ajal on maanoortes tähelepanu äratanud, on kehakultuur ja sport ning vähesel määral ka karskustöö.

Kõnetades mõnd maanoort, on esimene mulje võrral, et nad on oma eluga rahul ja püüavad kõike, mis pole hea ja ilus, ilusaks teha. Isegi vanem põlv on päris tahtmatult noortele oma täie tunnustuse andnud, et need vabad hetked, mis noored on oma koosolekuteks ja koosviibimisteks kasutanud, pole asjata raisatud ega kaduma läinud aeg, vaid tulukalt tarvitatud.

Ringid teotsevad pikemat aega seal edukalt, kus ideelised juhid on kohapeal, kuna tehniline juht — nõuandja — küllastab tarvidust mööda. Siiski on

märgata maatulunduslisis ettevõtteis pisukest tagasiminekut, vaatamata sellele, et järjest võetakse ülesse uusi tööalu. — Siin esile tulev tagasitõmme tuleb kirjutada tehniliste juhtide puudusele. Nõuandjail ei piisa aega alaliselt nii suurt ringide hulka ja noori juhtida. On olnud kaalumisel mitmel puhul maanoorte erinõuandjate ametisse palkamine, kuid ainelised raskused on olnud sellel takistuseks ees. S. M. R. Ü. on püüdnud organiseerida kõiki jõude maanoorsooliikumise edasiviimiseks. Aitavad kaasa Saare maavalitsus, valla- valitsused, koolid, kirikud ja nende õpetajad — kes aineliselt, kes moraalselt. S. M. R. Ü. ümber koondub järjest uusi ringe, sest saare tahteküllased noored organiseeruvad sama visalt, kui kasvab kadak saare kivisel pinnal.

Oskar Kolk.

Saare maanoorte ringide ühenduse tegevusest.

S. M. R. Ü. IV kongress tuleb kokku 27. augustil Kõljala põllutöökooli juurde, kus peetakse samal ajal Saaremaa põllumajanduse näitust. Paljud ringid esinevad näitusel väljapanekutega ja võistlevad omavahel. Maanoorte kogumine on juba laupäeval Kõljala pargis õitsetulele, kuhu juttu puhuma kutsutakse hra Thom Vilsandist. Olgu tähendatud, et hra Thom on väga huvitav vestleja ja lindudeelu tundja.

S. M. R. Ü. juhatusliikme hra E. Martini poolt on väljatöötatud uus ringi põhikirj, mis kongressil kinnitamisele tuleb. Maakonsulent E. Kaal

on koostanud maanoorte tööde hindamise juhise, mille järele on võimalik astmetatud tööd hinnata.

Saaremaa põllumajanduse näitusel esinevad tänava paljud maanoorte ringid kogu- ja üksik väljapanekutega. Ka S. M. R. Ü. juhatus otsustas S. M. R. Ü. tegevusega näitusel esineda. Näitusel korraldavad maanoored juurvilja harimise-, näitetöö- ja harimise võistlusi. Kokkuvõetult maanoorte kongressi ja näituse päevad töötavad kujuneda tänava suuremaks kõigist eelmiseist.

O. K.